

KLÂSİK TÜRK EDEBİYATI ALANINDA YAYIMLANMIŞ BAZI ESERLERİN İSİMLERİNDEKİ YAZIM FARKLILIKLARI*

*Bekir ÇINAR**

ÖZET

Bu çalışmada klâsik Türk edebiyatı alanında yayımlanmış olan bazı kitap isimlerindeki yazım farklılıkları incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı örnekleme alan eserleri tenkit etmek ve yanlışlığını sergilemek değil, mevcut durumun fotoğrafını göstermektir. Yayımlanmış eserler kaynakçalardan değil, eserler görülerek örnekleme alınmış ve bu yazım farklılıklarının sebepleri belirtilmiştir. Eserlerin yayımlanma tarihlerinin yoğunluğu dikkate alınarak farklı tarihlerde yayımlanmış dört yazım kılavuzu incelenmiştir. Bu yazım kılavuzundaki kurallar ile eser isimleri genel çerçevede değerlendirilmiştir. Gerek eser, gerekse şair isimlerindeki bu yazım farklılıklarını gidermek ve ortak bir yazım birliğinin benimsenmesine katkı sağlamak amacıyla teklif sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Klâsik Türk edebiyatı, imlâ, imlâ kılavuzu.

SPELLING DIFFERENCES IN CERTAIN PUBLISHED BOOKS WITHIN THE SPHERE OF CLASSICAL TURKISH LITERATURE

ABSTRACT

In this study, we have investigated the spelling differences in various books published within the sphere of classical Turkish literature. The purpose of this study is neither to criticize nor exhibit mistakes but to present a picture of present situation. The works published have been exemplified not from bibliography but from authentic works and the rationale have been provided for the causes. Taking into account the multitude of guide, we have investigated only the four of them published in different dates. Spelling rules and book

* Bu çalışma, Prof. Dr. Atabey Kılıç başkanlığında, Erciyes Üniversitesi Klâsik Türk Edebiyatı Topluluğu tarafından 15-16 Mayıs 2008 tarihleri arasında Kayseri’de Prof. Dr. İsmail Ünver adına düzenlenen **II. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumunda** sunduğumuz bildirinin genişletilmiş şeklidir.

* Yard. Doç. Dr., Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü
NİĞDE. El-mek: bcinar67@gmail.com

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

titles in these guides have thus been assessed in a wider perspective. Therefore, we put forward a order to eliminate in book titles and names of poets as well as promoting the adoption of a common spelling unity.

Key Words: Classical Turkish literature, spelling, spelling guide.

Bu çalışmada klâsik Türk edebiyatı alanında yayımlanmış olan bazı eser ve şahıs isimlerindeki yazım farklılıkları gösterilmiştir. Amacımız her biri bu sahada çok değerli hizmetler vermiş olan hocalarımız ve değerli araştırmacılarımızın eserlerini tenkit etmek değil, mevcut durumun fotoğrafını çekmektir. Bu yazım farklılıkları özellikle genç araştırmacılar için zaman zaman sorunlar teşkil etmektedir. Bir makalede birkaç divan taraması yapmak gerektiğinde, maalesef yazdığımız makale de birkaç türlü yazım farklılığından kurtulamamaktadır.

Örnelemeye alınan eserler kaynakçalardan değil, kitaplar görülerek tespit edilmiş ve bölüm içinde alfabetik olarak düzenlenmemiştir. Yazım farklılıklarının seyrini tespit edebilmek için yayımlanma tarihleri dikkate alınarak sıralanmıştır. Yayımlanan eserlerde sadece “divan” kelimesi ile ilgili birçok yazım farklılıkları göze çarpmaktadır. Bunların bazıları *aynı kurum* tarafından *aynı yılda* basılmış eserlerdir. Bu yazım farklılıkları, bazen *aynı araştırmacının*, *farklı yıllarda* basılmış *aynı eserinde* görüldüğü gibi, *aynı araştırmacı* tarafından *aynı yılda* yayımlanan *aynı eserin* dış ve iç kapaklarında da görülmektedir.

Bu çalışmada örnelemeye aldığımız eserlerin yayımlanma tarihlerinin yoğunluğu dikkate alınarak, farklı tarihlerde basılmış dört imlâ kılavuzu incelenmiştir. Her eserin ait olduğu imlâ kılavuzuna uygun olup olmadığı şeklinde bir hükümden ziyade, genel kurallar çerçevesinde bir değerlendirme yapılmıştır. Buna göre *uzun ünlü*, *düzeltilme* ve *kesme* işareti için konumuzla alakalı olarak imlâ kılavuzlarında belirlenen kurallar şu şekildedir:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

Düzeltilme işareti

1988 basım tarihli **İmlâ Kılavuzu**'nda, "Arapça ve Farsçadan gelen birtakım kelimelerin ünlülerin uzunluğu özel olarak gösterilir. Bu işaretin özel olarak kullanılması yazım yanlışı sayılmaz. Özellikle Eski Türkçe metinlerin yeni yazıya çevrilmesinde yaygın olarak kullanılır." denmektedir.

1996 ve 2000 basım tarihli **İmlâ Kılavuzu**'nda uzun ünlü maddesinde, "Eski yazılı metinlerin yeni yazıya çevrilmesinde, eski metinlerden yapılan alıntılarda ve bilimsel çalışmalarda uzun ünlüler özel işaretle gösterilebilir." denmekte ve düzeltilme işaretinin *düzeltilme* ve *inceltme* olarak iki görevi olduğu belirtilmektedir. Buna göre düzeltilme işaretinin kullanıldığı yerler şunlardır:

1. Yazılışları bir, anlamları ve okunuşları ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için, okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine düzeltilme işareti konur: *adem (yokluk), âdem (insan); adet (sayı), âdet (gelenek); alem (bayrak), âlem (dünya) vb.*

2. Arapça ve Farsçadan dilimize giren birtakım kelime ve eklerde *g, k, l* ünsüzlerinin ince okunduğunu göstermek için, bu ünsüzlerden sonra gelen *a* ve *u* sesleri üzerine düzeltilme işareti konur: *dergâh, dükkân, kâğıt, mekân, lâle, telâş vb.*

Batı kökenli kelimelerde de *l* ünsüzünün ince okunduğunu göstermek için düzeltilme işareti konur: *klâsik, lâik, Lâtin vb.*

2005 basım tarihli **Yazım Kılavuzu**'nda, uzun ünlünün Arapça ve Farsçadan Türkçeye giren kelimelerde görüldüğü ve genellikle yazıda gösterilmediği belirtilmiştir. Düzeltilme işareti maddesindeki kural şu şekildedir:

1. "Yazılışları bir, anlamları ve okunuşları ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için, okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine düzeltilme işareti konur: *adem (yokluk), âdem (insan); adet (sayı), âdet (gelenek); alem (bayrak), âlem (dünya) vb.*

2. "Arapça ve Farsçadan dilimize giren birtakım kelime ve eklerle özel adlarda bulunan ince *g, k* ünsüzlerinden sonra gelen *a* ve *u* ünlüleri üzerine konur: *dergâh, dükkân, kâğıt, hikâye, kâfir, vb.* Kişi ve yer adlarında ince *l* ünsüzünden sonra gelen *a* ve *u* ünlüleri de düzeltilme işareti ile yazılır: *Halûk, Lâle, Elâzığ*" vb.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008

Kesme işareti

1988 basım tarihli **İmlâ Kılavuzu**'nda, "Özel adlara getirilen çekim eklerini ayırmak için 'gerektikçe' kullanılır." denmekte, *Cahit Sıtkı'nın Otuz Beş Yaş'ı*, *Han Duvarları'nın* örnekleri verilmektedir. Ayrıca "Gazete ve dergi başlıklarına getirilen ekleri *çoklukla* ayrılır." ibaresi yer almakta, *Resmî Gazete*'de örneği verilmektedir.

1996 ve 2000 basım tarihli **İmlâ Kılavuzu**'nda, "Özel adlara getirilen iyelik ve hâl eklerini ayırmak için kullanılır." denmekte ve *Sinekli Bakkal'ı*, *Kiralık Konak'ta*, *Ziya Gökalp Bulvarı'nı* vb. örnekleri verilmektedir. Ancak özel adlarından sonra kullanılan unvanlara gelen ekler ayrılmaz: *Zeynep Hanıma*, *Nasrettin Hocada*, *Enver Paşanın* vb.

2005 basım tarihli **Yazım Kılavuzu**'nda (2005:47:1/g) "Kitap, dergi, gazete ve sanat eserine getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işareti ile ayrılır." şeklinde açık bir kural belirtilmekte ve *Nutuk'ta*, *Safâhat'tan*, *Onuncu Yıl Marşı'nı* örnekleri verilmektedir.

Aşağıdaki örneklerde belirtilen eser isimlerinin yanlışlığı iddiasında değiliz. Buraya alınan örneklerin çoğu, yazım farklılıklarını göstermek için seçilmiştir. Amacımız bir sorunun tespiti, dikkatlere sunulması ve mümkün olursa eser isimlerinde ortak bir yazım birliğinin sağlanabilmesine katkı sağlamaktır. Bu yazım farklılıklarını dört ana başlıkta inceleyebiliriz:

I.1. Dîvân Şeklinde Yazılanlar

KÜÇÜK Sabahattin, **Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım)**, TDK Yay., Ankara 1994.

OKUYUCU Cihan, **Cinânî Hayâtı Eserleri Dîvânının Tenkitli Metni**, TDK Yay., Ankara 1994.

YÜCEL Bilâl, **Bâbü Dîvânı**, AKM Yay., Ankara 1995.

MERMER Ahmet, **Karamanlı Aynî ve Dîvânı**, Akçağ Yay., Ankara 1997.

NURDOĞAN Muhammed, **Şeyhülislâm İshak Dîvânı**, MEB Yay., İstanbul 1997.

NURDOĞAN Muhammed, **Şeyhülislâm Es'ad ve Dîvânı**, MEB Yay., İstanbul 1997.

KARASOY Yakup, **Şiban Han Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)**, TDK Yay., Ankara 1998.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

AYDEMİR Yaşar, **Behiştî Dîvânı**, M.E.B Yay., Divanlar Dizisi, Ankara 2000.

CEYLAN Ömür, **Âsaf Dîvânı**, Akçağ Yay., Ankara 2003.

I.2. Dîvan Şeklinde Yazılanlar

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Yahyâ Bey, Dîvan (Tenkitli Basım)**, İÜ Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1977.

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Dîvanlar Arasında**, Ümran Yay., Ankara 1981.

TATÇI Mustafa, **Yunus Emre Dîvanı Tenkitli Metin**, KB Yay., Ankara 1990.

I.3. Divân Şeklinde Yazılanlar

GÖLPINARLI Abdülbaki, **Nedîm Divânı**, İstanbul 1951.

MACÎT Muhsin, **Divân Şiirinde Âhenk Unsurları**, Akçağ Yay., Ankara 1996.

HAMAMÎ Erdal, **Râmî Divânı**, KB Yay., Ankara 2001.

KAVRUK Hasan, **Şeyhülislâm Yahyâ Divânı (Tenkitli Metin)**, M.E.B Yay., Ankara 2001.

AKKUŞ Muzaffer, **Seyyid Nigârî Divânı**, Niğde Üniversitesi Yay., Niğde (tarihsiz).

AKKUŞ Muzaffer, **Kemal Ümmî Divânı (İnceleme-Metin-İndeks-Tıpkibasım)**, Niğde Belediyesi Yay., Niğde 2007.

I.4. Divan Şeklinde Yazılanlar

SITKI Saffet, **Fatih Sultan Mehmet (Avni), Fatih Divanı**, Ahmet Halit Kitabevi Yay., İstanbul 1944.

GÖLPINARLI Abdülbâki, **Divan Şiiri XX. Yüzyıl**, Varlık Yay., İstanbul 1955.

İSEN Mustafa, **Usûlî Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1990.

İSEN Mustafa-KURNAZ Cemal, **Şeyhî Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1990.

AKYÜZ Kenan vd., **Fuzûlî Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1990.

İPEKTEN Halûk, **Nailî Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1990.

TARLAN Ali Nihat, **Hayâlî Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1992.

TARLAN Ali Nihat, **Ahmet Paşa Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1992.

TARLAN Ali Nihat, **Necatî Beg Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1992.

AKKUŞ Metin, **Nef'î Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1993.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

- EROL Erdoğan, **Sükkerî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı**, AKM Yay., Ankara 1994.
- KAPLAN Mahmut, **Neşâtî Divanı**, Akademi Kitabevi Yay., İzmir 1996.
- MACİT Muhsin, **Nedîm Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1997.
- İPEKTEN Halûk- İSEN Mustafa, **Basılı Divanlar Kataloğu**, Akçağ Yay., Ankara 1997.
- KARAAĞAÇ Günay, **Lütfî Divanı (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)**, TDK Yay., Ankara 1997.
- TOPARLI Recep, **Harezmi Hâfız'ın Divanı (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)**, TDK Yay., Ankara 1998.
- ERASLAN Kemal, **Mevlâna Sekkâkî Divanı**, TDK Yay., Ankara 1999.
- BİLGİN Azmi, **Ümmî Sinan Divanı**, MEB Yay., İstanbul 2000.
- TARLAN Ali Nihat, **Fuzûlî Divanı Şerhi**, Akçağ Yay., Ankara 2001.
- KURNAZ Cemal - TATÇI Mustafa, **Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divanı**, ME Basımevi, Ankara 2001.
- GÜRGENDERELİ Müberra, **Hasan Ziyâî, Hayatı-Sanatı-Eserleri ve Divanı**, KB Yay., Ankara 2002.
- YÜCEL Bilâl, **Adnî Divanı**, Akçağ Yay., (tarihsiz), Ankara.

I.5. Dîvân Şeklinde Yazılanlar

- BİLKAN Ali Fuat, **Nâbî Dîvânı**, MEB Yay., Ankara 1997.
- FEDAYÎ Harid, **Handî Dîvânı âazeller**, Lefkoşe/Kıbrıs 2003.
- ERDEM Sadık, **Neylî ve Dîvân'ı**, AKMB Yay., Ankara 2005.

II. Divan Kelimesine Gelen Eklerdeki Yazım Farklılıkları

II.1. Kesme İşareti ile Ayrılanlar

- ERSOYLU Halil, **Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ı**, TDK Yay., Ankara 1989.
- TİMURTAŞ F. Kadri, **Bâkî Divanı'ndan Seçmeler**, 1000 Temel Eser Dizisi, KTB Yay., 1987.
- MAZIOĞLU Hasibe, **Fuzûlî ve Türkçe Divanı'ndan Seçmeler**, KB Yay., Ankara 1992.
- KARAHAN Abdükkadir, **Nef'î Divanı'ndan Seçmeler**, KB Yay., Ankara 1992.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

KURNAZ Cemal, **Hayâlî Bey Divânı'nın Tahlîli**, MEB Yay., İstanbul 1996.

SEFERCİOĞLU M. Nejat, **Nev'î Divanı'nın Tahlîli**, Akçağ Yay., Ankara 2001.

İç kapak:

SEFERCİOĞLU M. Nejat, **Nev'î Divânı'nın Tahlîli**, Akçağ Yay., Ankara 2001.

TARLAN Ali Nihat, **Şeyhî Divanı'nı Tedkik**, Akçağ Yay., Ankara 2004.

TARLAN Ali Nihat, **Şeyhî Divanını Tedkik**, İstanbul Suhulet Matbaası 1934.

II.2. Kesme İşareti ile Ayrılmayanlar

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Necâti Bey Dîvânının Tahlîli**, MEB Yay., İstanbul 1971.

AKDOĞAN Yaşar, **Ahmedî Dîvânından Seçmeler**, 1000 Temel Eser Dizisi, KTB Yay., Ankara 1988.

PALA İskender, **Aşkî ve Dîvânından Örnekler**, KTB Yay., 1000 Temel Eser Dizisi, KTB Yay., Ankara 1988.

OKUYUCU Cihan, **Cinânî Hayâtı Eserleri Dîvânının Tenkitli Metni**, TDK Yay., Ankara 1994.

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Bâkî ve Divânından Örnekler**, Kitabevi Yay., İstanbul 2001.

KÜÇÜK Sabahattin, **Bâkî ve Dîvânından Seçmeler**, KB Yay., Ankara 2002.

AYAN Hüseyin, **Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni**, TDK Yay., Ankara 2002.

III. Divanlardan Seçmeler, İncelemeler ve Tahlillerle İlgili Yazım Farklılıkları

Divanlardan seçmeler, incelemeler ve divan tahlilleriyle ilgili yazım farklılıkları da göze çarpmaktadır. Bunların bazıları *aynı kurum* tarafından *aynı yılda* basılmış eserlerdir. Bu yazım farklılıkları, bazen *aynı araştırmacının*, *farklı yıllarda* basılmış *aynı eserinde* görüldüğü gibi, *aynı araştırmacı* tarafından *aynı yılda* yayımlanan *aynı eserin* dış ve iç kapaklarında da görülmektedir. Bunlarla ilgili örnekler aşağıda verilmiştir:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

III.1. Aynı Araştırmacının Aynı Şair veya Eser İçin Kullandığı Yazım Farklılıkları

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Necâti Bey Dîvânının Tahlili**, MEB Yay., İstanbul 1971.

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Necati Bey Divanı**, Tercüman 1001 Temel Eser:13 , (tarihsiz).

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Bâkî ve Divânından Örnekler**, Kitabevi Yay., İstanbul 2001.

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Yahyâ Bey, Dîvan (Tenkitli Basım)**, İÜ Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1977.

İPEKTEN Halûk, **Nâ'îlî**, KTB Yay., Ankara 1986.

İPEKTEN Halûk, **Nailî Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1990.

iç kapak:

İPEKTEN Halûk, **Na'îlî Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1990.

İPEKTEN Halûk, **Nâilî Hayatı Sanatı Eserleri**, Akçağ Yay., Ankara 1997.

iç kapak:

İPEKTEN Halûk, **Nâ'îlî Hayatı Edebî Kişiliği ve Bazı Şiirlerinin Açıklamaları**, Akçağ Yay., Ankara 1997.

KARAHAN Abdülkadir, **Nâbî**, KTB Yay., Ankara 1987.

kapak sırtı:

KARAHAN Abdülkadir, **Nâbî**, KTB Yay., Ankara 1987.

ALPASLAN Ali, **Kadı Burhaneddin Divanı'ndan Seçmeler**, KB Yay., Ankara 2000.

iç kapak:

ALPASLAN Ali, **Kadı Burhaneddin Dîvânı'ndan Seçmeler**, KB Yay., Ankara 2000.

AKDOĞAN Yaşar, **Ahmedî Dîvânından Seçmeler**, 1000 Temel Eser Dizisi, KTB Yay., Ankara 1988.

iç kapak:

AKDOĞAN Yaşar, **Ahmedî Dîvânı'ndan Seçmeler**, 1000 Temel Eser Dizisi, KTB Yay., Ankara 1988.

TATÇI Mustafa, **Yunus Emre Divanı** Akçağ Yay., Ankara 1990.

TATÇI Mustafa, **Yunus Emre Dîvanı Tenkitli Metin**, KB Yay., Ankara 1990.

iç kapak ve kapak sırtı:

TATÇI Mustafa, **Yunus Emre Divanı Tenkitli Metin**, KB Yay., Ankara 1990.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

SEFERCİOĞLU M. Nejat, **Nev'î Divanı'nın Tahlili**, Akçağ Yay., Ankara 2001.

iç kapak:

SEFERCİOĞLU M. Nejat, **Nev'î Divanı'nın Tahlili**, Akçağ Yay., Ankara 2001.

III.2. Farklı Araştırmacıların Aynı Şair veya Eser İçin Kullandığı Yazım Farklılıkları

TARLAN Ali Nihat, **Necatî Beg Divanı**, MEB Yay., İstanbul 1963.

TARLAN Ali Nihat, **Necatî Beg Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1992.

TARLAN Ali Nihat, **Necatî Beg Divanı**, MEB Yay., İstanbul 1997.

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Necâti Bey Dîvânının Tahlili**, MEB Yay., İstanbul 1971.

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Necatî Bey Divanı**, Tercüman 1001 Temel Eser:13 , (tarihsiz).

SOLMAZ Süleyman, **Necâtî, Hayatı- Sanatı-Eserleri**, Akçağ Yay., Ankara 2005.

EYÜBOĞLU İsmet Zeki, **Bâkî**, Kitaş Yay., İstanbul 1972.

TİMURTAŞ F. Kadri, **Bâkî Divanı'ndan Seçmeler**, hzl., 1000 Temel Eser Dizisi KTB Yay., 1987.

İPEKTEN Halûk, **Bâkî Hayatı Sanatı Eserleri**, Akçağ Yay., Ankara 1997.

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Bâkî ve Divânından Örnekler**, , Kitabevi Yay., İstanbul 2001.

KÜÇÜK Sabahattin, **Bâkî ve Dîvânından Seçmeler**, KB Yay., Ankara 2002.

KUDRET Cevdet, **Divan Şiirinde Üç Büyükler, 2- Baki**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1985; 2003.

ÜNVER İsmail, **Neşatî**, KTB Yay., Ankara 1986.

KAPLAN Mahmut, **Neşatî Divanı**, Akademi Kitabevi Yay., İzmir 1996.

BOZTEPE Halil Nihâd, **Nedîm Dîvânı**, İkdâm Matbaası, İstanbul 1338-1340.

GÖLPINARLI Abdülbaki, **Nedîm Divânı**, İstanbul 1951.

MAZIOĞLU Hasibe, **Nedim'in Divan Şiirine Getirdiği Yenilik**, TTK Bas., Ankara 1957.

KUTKAN Şevket, **Nedim Divanı'ndan Seçmeler**, KB Yay., Ankara 1992.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

MACİT Muhsin, **Nedîm Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1997.

IV. Bazı Eserler veya Şairlerle İlgili Yazım Farklılıkları

IV.1.a. Transkripsiyon İşareti Tercih Edilerek Yazılanlar

Aómedî, **İskender-nÂme**, hzl., İsmail Ünver, TDK Yay., Ankara 1982.

Alî Şîr Nevâyî, **LisÂnü'ü-Üayr**, hzl., Mustafa Canpolat TDK Yay., Ankara 1995.

Alî Şîr Nevâyî, **Leylî vü MecnZn**, hzl., Ülkü Çelik, TDK Yay., Ankara 1996.

Alî Şîr Nevâyî, **MuóÂkemetü'l-Luàateyn**, hzl., F. Sema Barutçu Özönder, TDK Yay., Ankara 1996.

Alî Şîr Nevâyî, **FevÂyidü'l-Kiber**, hzl., Önal Kaya, TDK Yay., Ankara 1996.

Alî Şîr Nevâyî, **BedÂyiñu'l Vasaü**, hzl., Kaya Türkay, TDK Yay., Ankara 2002.

Alî Şîr Nevâyî, **âarÂñibu'â-âiâAr**, hzl., Günay Kut, TDK Yay., Ankara 2003.

IV.1.b. Düzeltme İşareti Tercih Edilerek Yazılanlar

Alî-Şîr Nevâyî, **Mizânu'l-Evzân**, hzl., Kemal Eraslan, TDK Yay., Ankara 1993.

Alî-Şîr Nevâyî, **Ferhâd ü Şîrîn**, hzl., Gönül Alpay Tekin, TDK Yay., Ankara 1996.

Alî-Şîr Nevâyî, **Mecâlisü'n-Nefâyis**, hzl., Kemal Eraslan, TDK Yay., Ankara 2001.

Alî Şîr Nevâyî, **Seddi İskenderî**, hzl., Hatice Türen, TDK Yay., Ankara 2001.

IV.2. Çift Kahramanlı Mesnevilerde Bağlaçlar Türkçeleştirilerek Yazılanlar

Nizamî, **Leylâ ile Mecnun**, çev., Ali Nihat Tarlan, MEB Yay., İstanbul 1988.

Nizamî, **Hüsrev ve Şirin**, çev., Sabri Sevsegil, MEB Yay., İstanbul 1988.

Fuzulî, **Rind ile Zahid**, çev., Hüseyin Ayan, MEB Yay., Ankara 2001.

IV.3. Bazı Şair İsimlerindeki Yazım Farklılıkları

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

- Şeyh Galib, **Hüsn ü Aşk**, hzl., Abdülbâki Gölpınarlı, Altın Kitaplar Yay., İstanbul 1968.
- Şeyh Galip, **Hüsn ü Aşk**, hzl., Orhan Okay-H. Ayan, Dergah Yay., İstanbul 1992.
- GÖLPINARLI Abdülbâki, **Şeyh Galib Divanı'ndan Seçmeler**, KTB Yay., Ankara 1985.
- GÖLPINARLI Abdülbaki, **Şeyh Galip Divanı'ndan Seçmeler**, MEGSB Yay., İstanbul 1988.
- İPEKTEN Halûk, **Şeyh Gâlib Hayatı Sanatı Eserleri**, Akçağ Yay., Ankara 1996.
- TARLAN Ali Nihat, **Necatî Beg Divanı**, MEB Yay., İstanbul 1963.
- TARLAN Ali Nihat, **Necatî Beg Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1992.
- TARLAN Ali Nihat, **Necatî Beg Divanı**, MEB Yay., İstanbul 1997.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Necâti Bey Dîvânının Tahlili**, MEB Yay., İstanbul 1971.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmed, **Necatî Bey Divanı**, Tercüman 1001 Temel Eser:13 , (tarihsiz).
- SOLMAZ Süleyman, **Necâtî Hayatı-Sanatı-Eserleri**, Akçağ Yay., Ankara 2005.

Sonuç ve Teklifler

Yıllar içinde bu yazım farklılıklarının sebeplerini birkaç maddede şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Yazıldıkları yıldaki geçerli olan yazım kılavuzundaki kurallardan kaynaklanabilir. Ancak bu konuda birlik olduğu söylenemez. Aynı yılda, hatta aynı kurum tarafından basılan eserlerde bile yazım farklılıkları görülmektedir.
2. Yazarın tercihindən kaynaklanabilir. Bazı eserler yazarın ölümünden sonra tekrar basıldığından bu konuda bazı eserler için kesin hüküm vermek hayli zordur. Metin neşri yapan araştırmacıların, farklı tarihlerde basılmış eserler için kullandığı standart bir yazımdan bahsetmek de güçtür.
3. Yazım farklılığının en önemli sebebi yayınevlerinin tercihindən veya kapak tasarımcıların özensizliğinden kaynaklanmaktadır. Basılmış olan aynı eserin dış kapak, iç kapak ve kapak sırtındaki yazım farklılıkları bunu göstermektedir. Ayrıca metin neşri yapan bazı araştırmacıların metin içinde kullandıkları yazım ile kitap

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

başlıklarında kullanılan yazımın farklı oluşu bu görüşü pekiştirmektedir. Çünkü aynı yazar, aynı eserde bu şekilde bir yazım farklılığı yapmamalıdır.

Çok büyük emek ve tecrübeler sonunda bizlere sunulan bu eserler için saygıdeğer hocalarımıza ve değerli araştırmacılara gönülden teşekkür ediyoruz. Gayemiz örnekleme aldığımız eserleri tenkit etmek veya yanlışlarını göstermek değil, mevcut durumun fotoğrafını sergilemektir. Ancak genç araştırmacılara rehber olabilmesi için ortak bir usulün belirlenmesi son derece önem arz etmektedir. Birçoğu klâsik Türk edebiyatı sahasının piri olan hocalarımız tarafından yayımlanan bu eser isimlerindeki yazım farklılıklarının giderilmesi konusunda kesin bir hüküm vermek zor olmakla birlikte bir teklifimiz vardır.

Örnekleme aldığımız eserlerin yayımlanma tarihlerinin yoğunluğu dikkate alınarak, farklı tarihlerde basılmış dört imlâ kılavuzundaki *düzeltilme işareti* ve *kesme işareti* ile ilgili kurallar çalışmamızın başında verilmiştir. 2005 basım tarihli Yazım Kılavuzu'nda "*divan*" kelimesi düzeltme işareti kullanılmadan yazılmıştır. Kanaatimizce bu kadar yazım farklılığının giderilmesi, eser adlarının orijinaline mi sadık kalacağız yoksa Yazım Kılavuzu'na mı uyacağız sorusuna verilecek cevapta gizlidir. Bugün eser adı olarak "*dîvân*" kelimesinin "*divan*" şeklinde yazılması konusunda bir eğilim vardır. *Divan edebiyatı*, *divan şiiri* gibi yazımlarda bu kural geçerli olabilir. Ancak aşağıda belirttiğimiz hususlarda farklı bir yazım benimsenebilir:

1. Divan kelimesi Arapça bir kelime ve alana özgü özel isim olduğundan, kitap adlarında "*Dîvân*" veya "*Dîvân*" şeklinde yazılması,
2. Buna gelen *durum (hâl)* ve *ilgi (genetif)* eklerinin "*Şeyhî Dîvânı'nı Tetkik*", "*Necâtî Bey Dîvânı'nın Tahlîli*" şeklinde ayrılması,
3. "*Cem Sultanın Farsça Dîvânı*, *Tıflî Ahmed Çelebinin Dîvânı*" gibi kitap isimlerinde unvana gelen *ilgi ek*inin 1996 ve 2000 tarihli İmlâ Kılavuzu'ndaki "kişi adlarından sonra kullanılan unvanlara gelen ekler ayrılmaz" kuralına göre kesme işareti ile ayrılmaması,
4. Şairlerin isimlerinde kullanılan *uzatma işareti*inin ve mahlaslarına gelen nispet *i*'sinin *Bâkî*, *Necâtî*, *Nâbî* vb. şeklinde düzeltme işaretininin

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

kullanılması ve isimlerinin son harfindeki sessiz harflerin orijinaline uygun bir şekilde korunması: *Şeyh Gâlib* gibi.

5. Düzeltme işareti kullanılmaması durumunda, transkripsiyon işaretlerinin kullanılması: *Alî Şîr Nev'âyî*, *MuóAkemetü'l-Luàateyn* gibi.

6. Çift kahramanlı eser isimlerinde, *Rind ü Zâhid*, *Leylâ vü Mecnûn*, *Hüsrev ü Şîrîn* vb. şeklinde eserlerin orijinal isimlerine sadık kalınması.

Yukarıdaki teklifler değerli hocalarımız tarafından kabul gördüğü takdirde, hiç değilse eser isimlerinin yazımında birlik sağlanabilecektir. Bu konuda Türk Dil Kurumunun görüşleri ile yıllarını bu alana hizmet etmekle geçirmiş çok saygıdeğer hocalarımız ve değerli araştırmacılarımızın görüşlerinin birliktelik arz etmesi son derece önemli ve zaruridir.